

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4Co/21/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115218323
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Miloš Kolek
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8115218323.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Miloša Koleka a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Daniely Babinovej v právnej veci žalobcov: 1. F. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. Y. X., XXX XX P., 2. P. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XX, XXX XX C., 3. D. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. X, XXX XX S., 4. P. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XXX, XXX XX O. X - H., C. republika, 5. Y. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX C. S., C. republika, 6. U. H. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XX, XXX XX C., 7. U. H. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XX, XXX XX C., 8. P. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XX, XXX XX H., 9. Y. P., nar. XX.XX.XXXX, Q. XX, XXX XX D. P., žalobcovia v 1., 2. 3., 6., 7., 8. a 9. rade právne zastúpení: JUDr. Michal Fecilák, advokát so sídlom Jesenná 8, 080 05 Prešov proti žalovaným: 1. Národná diaľničná spoločnosť, a.s., so sídlom Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava, právne zastúpený: AENEA Legal s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Jozefská 3, 811 06 Bratislava, IČO: 35 951 125, 2. Slovenská republika - Ministerstvo dopravy, výstavby, a regionálneho rozvoja SR so sídlom Námestie Slobody 6, 810 05 Bratislava, IČO: 30 416 094, 3. G. U. U., nar. XX.XX.XXXX, M. S. XXXX/XXXA, XXX XX C. W., C. republika, 4. D. U., nar. XX.XX.XXXX, H. XX/XX, XXX XX M. W., C. republika, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 14C/299/2015-605 zo dňa 17.10.2018 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, priznal žalovanému v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v rozsahu 100 %, vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 3. a 4. rade rozhodol, že žalobcovia nemajú nárok na náhradu trov konania a žalovaným v 3. a 4. rade nárok na náhradu trov konania nepriznáva. Rozsudok odôvodnil tým, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že žalobcovia v 1. až 5. rade sú podielovými spoluvlastníkmi v žalobe špecifikovaných nehnuteľností a určenia, že Y. H., rod. P., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX bola ku dňu smrti podielovou spoluvlastníčkou so spoluvlastníckym podielom v rozsahu 2/64 a Y. U., rod. P., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX bola ku dňu smrti podielovou spoluvlastníčkou so spoluvlastníckym podielom v rozsahu 1 na špecifikovaných nehnuteľnostiach. Súd uviedol, že v konaní bolo preukázané, že v pozemnoknižnej vložke č. 1, k.ú. M., zápisom zo dňa 29.11.1947 je poznačená konfiškácia na základe výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 07.04.1948. Aj keď je v tomto výmere uvedené meno U. P. a manželka Y., rod. Q., práve z označenia manželky, resp. aj všetkých okolností dostupných listinných dôkazov je zrejmé, že sa jedná o osobu U. P.. Dňa 22.09.1958 bola poznamenaná konfiškácia majetku pre C. štát a zároveň bola vymazaná konfiškácia pod bodom 17. Súd uviedol, že riešil ako zásadnú otázku kolízie dvoch právnych princípov, a to ochranu dobrej viery nadobúdateľa a ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Za kľúčové považoval to, že právny nástupcovia detí pôvodných prídelcov si uplatnili reštitučné nároky k pôvodnej parcele mpč. XXX/X. a Okresný úrad Prešov rozhodol, že uvedeným osobám bola vyplatená z titulu reštitúcie finančná náhrada. Je podľa názoru súdu zrejmé, že pokiaľ si uplatnili reštitučné nároky dve zo štyroch detí prídelcov,

resp. ich právni nástupcovia, tak si tento reštitučný nárok mohli a mali uplatniť aj právni nástupcovia po ďalších deťoch prídelcov, ktorí však tak neurobili, pričom v konaní nebola preukázaná žiadna objektívna skutočnosť, ktorá by týmto subjektom bránila uplatniť reštitučné nároky a žalobcovia v tomto smere ani neprodukovali žiadne dôkazy. Súd poukázal na to, že žalobcovia okrem tých, ktorí si uplatnili svoje nároky v reštitučnom konaní, neboli po roku 1991, kedy začali platiť reštitučné predpisy, žiadnym spôsobom činní, teda dá sa uzavrieť, že boli laxní a žalobu v tejto veci podali až v roku 2015, pričom je nepochybné, že reštitučné lehoty boli predlžované až do 31.12.2004. V tomto ohľade je podľa názoru súdu prvej inštancie na mieste uprednostniť princíp právnej istoty, a to aj s ohľadom na zásadu, že nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má, keďže v opačnom prípade by bolo v podstate bez akéhokoľvek časového obmedzenia možné podať aj po uplynutí už predlžovaných reštitučných lehôt žaloby na určenie vlastníckeho práva, čo je z hľadiska stability právnych vzťahov a princípu právnej istoty nenáležité. Súd prvej inštancie za kľúčové považoval rozhodnutie na nález Ústavného súdu SR z 20.12.2017 I. ÚS/460/2017, podľa ktorého v niektorých prípadoch môže prevážiť zásada bdelym patrí právo nad nedbanlivosťou a laxnosťou. Súd ďalej uviedol, že pokiaľ právny zástupca žalobcov poukazovali na to, že štát, resp. žalovaní v 1. a 2. rade sa nemohli stať vlastníckmi predmetných nehnuteľností, tak súd poukázal na to, že tieto subjekty sú zapísané v registri C ako vlastníci a keďže nebol preukázaný opak, platí tento zápis s poukazom na ust. § 70 ods. 1 z. č. 162/1995 Z.z.. Ak existoval duplicitný zápis v registri C a v registri E, súd má za to, že v rámci vykonávania registra evidencie pôdy, mali žalobcovia priestor na to, aby si uplatnili svoje nároky, čo však neurobili. Za zásadnú súd považuje skutočnosť, že žalobcovia odvíjajú svoj nárok od výmerov vlastníctva pôdy zo dňa 07.04.1948. Právny zástupca žalobcov v súvislosti s vlastníctvom žalobcov poukazuje na zápis v kmeňovej vložke č. 1, kde zo záznamu zo dňa 29.11.1947 pod poradovým číslom B17 evidované, že sa poznačuje konfiškácia podľa nariadenia č. 104/45. Teda pokiaľ žalobcovia odvíjajú svoje vlastníctvo od výmeru zo dňa 07.04.1948, tento nemohol byť samozrejme zapísaný v evidencii nehnuteľností dňa 29.11.1947. Zároveň pokiaľ žalobcovia poukazujú na to, že nehnuteľnosti, na ktoré si uplatňujú nárok, boli opätovne skonfiškované, tak z týchto skutočností podľa názoru súdu prvej inštancie vyplýva, že by sa malo jednať o iný výmer než ten, na ktorý odkazujú žalobcovia a ktoré priložili ako prílohu žaloby. V tejto súvislosti súd poukázal na citované rozhodnutie Okresného úradu F. v priznanej reštitúcii, z ktorého okrem iného vyplýva, že bola pozastavená aj platobná povinnosť voči prídelcom a nedošlo k právne účinnému prevodu, len pre nedostatok zápisu do PK, čo podľa názoru súdu znamená, že prídelcovia ani nezaplatili prídelovú cenu, resp. ju nezaplatili úplne. A taktiež je zrejme, že výmer nebol premietnutý a zapísaný do Pozemkovej knihy, aj keď v tom čase platil tzv. intabulačný princíp, čo by znamenalo, že nedošlo k právne účinnému prevodu vlastníctva. Ďalej súd poukázal na to, že z citovaného nálezu Ústavného súdu vyplýva, že v zásade platí, že pokiaľ nebol nárok vyplatený v rámci reštitučných predpisov na strane žalobcov, bola zjavná absencia legitímneho očakávania, v dôsledku čoho nemohla byť naplnená preventívna funkcia žaloby podľa § 80 písm. c) OSP, a teda nie je daná naliehavosť právneho záujmu na podanie určovacej žaloby. Z tohto rozhodnutia taktiež vyplýva, že v každom konkrétnom prípade je potrebné citlivo posudzovať prejednávajúcu vec, citlivo vyvažovať jednotlivé právne princípy, k čomu sa právny zástupca žalobcov vyjadril tak, že štát v pozemnoknižnej vložke vyznačil bez akéhokoľvek právneho titulu tzv. druhú konfiškáciu, čo je potrebné považovať za paakt a následne aj ďalšie subjekty boli v podstate štátnymi subjektmi, vrátane súčasného žalovaného v 1. rade. Pokiaľ by aj súd prijal túto argumentáciu, teda špecifickosť situácie v tom, že štát sa stal vlastníkom bez právneho dôvodu a práve v tomto ohľade je na mieste aplikácia reštitučných predpisov podľa § 6 ods. 1 písm. P) citovaného zákona a ako už súd konštatoval, nezistil žiadnu objektívnu skutočnosť, ktorá by bránila žalobcom uplatniť si reštitučný nárok, a teda uprednostnil princíp právnej istoty pred princípom ochrany vlastníckeho práva právnych nástupcov pôvodných vlastníkov, ako to vyplýva z viackrát citovaného nálezu Ústavného súdu. Za tejto situácie na strane žalobcov bola zjavná absencia legitímneho očakávania, v dôsledku čoho nemohla byť naplnená preventívna funkcia žaloby, a teda nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Ďalej súd poukázal na to, že žaloba žalobcov 4, 5, 8 a 9 je nepochybné nedôvodná aj z toho dôvodu, že právna predchodkyňa týchto žalobcov si uplatnila reštitučný nárok a nepochybné jej bola vyplatená finančná náhrada, a preto títo žalobcovia nemôžu žiadať určiť vlastnícke právo k podielu nehnuteľnosti vo vzťahu, ku ktorej už bol uplatnený a uspokojený reštitučný nárok. Súd uviedol, že nie je vadou konania, pokiaľ niektorý z potenciálnych dedičov vystupujú na strane žalobcov a žalovaných. Súd má za to, že pokiaľ žalobcovia žiadali určiť vlastnícke právo, resp. určiť, že časť predmetnej parcely patrí do dedičstva, tak takéto určenie je možné, keďže žiadali určiť iba jednotlivé podiely, ktoré formálne prededili ich právni predchodcovia po pôvodných prídelcoch. V konaní bolo preukázané, že parcely, ktoré sú predmetom tohto konania boli vytvorené z pôvodnej mpč. XXX/X, k. ú. M.. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 255 CSP, vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 3. a 4. rade žalobcovia

ako neúspešní nemajú nárok na náhradu trov konania a úspešným žalovaným v 3. a 4. rade podľa obsahu spisu žiadne trovy nevznikli.

2. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podali odvolanie žalobcovia. Uviedli, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedli, že Československý štát sa nemohol stať vlastníkom skonfiškovaných pozemkov, keďže ku dňu 22.09.1958 boli vlastními predmetných nehnuteľností prídelcovia a nie pôvodný vlastník K. O.. Právni predchodcovia žalobcov a žalovaných v 3. a 4. rade (U. P. a manželka Y., rod. Q.) nadobudli pozemky nachádzajúce sa v k. ú. M., ktoré sú predmetom sporu, na základe výmerov vo vlastníctve pôdy č. XXXX/XXXX zo dňa 07.04.1948. Výmeru o vlastníctve pôdy predchádzala konfiškácia celého majetku zapísaného v pozemknoknížnej vložke č. 1, k. ú. M.. V roku 1958 bol potom vo vložke č. 1, k. ú. M. vykonaný zápis, podľa ktorého sa poznamenala konfiškácia majetku pre Československý štát a vymazuje sa konfiškácia pod B17, teda pôvodná konfiškácia, zapísaná na základe zápisu z 29.11.1947. Československý štát sa teda nikdy nestal vlastníkom skonfiškovaných pozemkov na základe tzv. druhej konfiškácie a pokiaľ sa Československý štát nestal vlastníkom pozemkov na základe druhej konfiškácie je logické, že ani ONV F. nemohol platne previesť správu k týmto pozemkom na Riaditeľstvo diaľnic W.. Poukázal na to, že výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 07.04.1948 a zápis, od ktorého žalovaní v 1. a 2. rade odvodzujú svoje vlastnícke právo, je zo dňa 22.09.1958, a teda bol vykonaný po uplynutí 10 ročnej lehoty, pričom sa zároveň jedná aj o ničotný právny akt. Výmery a prídelové listiny ako verejné listiny boli a aj v súčasnosti sú dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladu schopnými listinami spôsobilými pre zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Uviedli, že mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť právneho aktu, môže ho preskúmať iba so zreteľom na to, či ide o nulitný akt. Podľa ustálenej judikatúry, pokiaľ bol konfiškačný výmer vydaný voči niekomu koho už majetok nevlastnil, bol vydaný v rozpore s vtedy platným právnym poriadkom, podľa ktorého sa jednalo o ničotný právny akt a na základe ktorého nemohlo prejsť vlastníctvo na štát. Uviedli, že netvrdili, že výmer zo 07.04.1948 bol zapísaný v evidencii nehnuteľností 29.11.1947, ale od začiatku tvrdia, že najskôr bola konfiškácia dňa 29.11.1947 a až potom výmery o vlastníctve pôdy zo dňa 07.04.1948. Uviedli, že vlastníctvo k pôvodnej parcele na Československý štát nikdy neprešlo. Zo strany Československého štátu došlo iba k zabratiu spornej parcely, resp. k jej okupácii, ale v žiadnom prípade nedošlo k prechodu vlastníckeho práva na štát bez právneho dôvodu, ako to nesprávne tvrdí súd prvej inštancie. Nesúhlasia s úvahou súdu prvej inštancie, že aplikácia špeciálnych reštitučných predpisov má prednosť pred všeobecnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Poukázali v tomto smere na judikatúru Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR, konkrétne na nálezy III. ÚS/102/2004, III. ÚS/178/06, II. ÚS/231/09, II. ÚS/249/2011, IV. ÚS/295/2012, II. ÚS/468/2012, IV. ÚS/554/2012, II. ÚS/478/2012, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/205/2009 zo dňa 17.02.2011 a uviedli, že podľa žalobcu v ich prospech svedčí aj to, že v konaniach vedených na Ústavnom súde SR pod sp. zn. II. ÚS/249/2019, IV. ÚS/29/2012 a II. ÚS/468/2012 boli predmetom konania susedné pozemky nachádzajúce sa v k. ú. M.. Samosudca sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s vyššie uvedenými rozhodnutiami napriek tomu, že bol samosudcom aj v konaní 14C/80/2005, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove a potom zrušený nálezom Ústavného súdu SR IV. ÚS/295/2012 a II. ÚS/468/2012. Uviedli, že v posudzovanej veci súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Čo sa týka kľúčového rozhodnutia, za ktoré nesprávne súd prvej inštancie považoval nález Ústavného súdu SR I. ÚS/460/2017, v tomto náleze Ústavný súd SR nepoprel doterajšiu ustálenú judikatúru Ústavného súdu, týkajúcu sa práva vlastníka pozemku, ktorého majetok neprešiel na štát, domáhať sa svojho práva žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva, pretože aj v tomto rozhodnutí prvý senát Ústavného súdu uviedol, že sa stotožňuje so závermi predchádzajúceho nálezu Ústavného súdu II. ÚS/249/2011. Uviedli, že je nepravdivé tvrdenie súdu prvej inštancie, že žalobcovia v 4., 5., 8. a 9. rade sú nástupcami osoby, ktorej bola vyplatená finančná náhrada, keďže reštitučný nárok si uplatnila iba právna predchodkyňa žalobcov v 8. a 9. rade, ktorá je zároveň aj právnou predchodkyňou žalovaných v 3. a 4. rade. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Žalovaný v 1. rade vo vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť. Aj žalovaný v 2. rade navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

4. Odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že odvolanie žalobcov je dôvodné. Podstatné pre rozhodnutie danej veci je, či súd prvej inštancie správne rozlíšil, či v danej veci je možné alebo nie je možné podať žalobu podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa nestotožňuje s tým, že v danom prípade je aplikovateľný záver nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS/460/2017 zo dňa 20.12.2017, podľa ktorého je potrebné sa zaoberať aj tým, prečo predchádzajúci vlastníci nevyužili jednoduchšiu možnosť domáhať sa svojho vlastníctva cestou reštitučných predpisov a pokiaľ tak bez dobrého dôvodu neurobili, nemajú právo podať žalobu podľa všeobecných predpisov občianskeho práva. Tento nález Ústavného súdu Slovenskej republiky uvádza, že nepopiera doterajšiu judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej je možné v prípade odňatia veci bez právneho dôvodu podať aj žalobu podľa predpisov občianskeho práva, nie len podľa reštitučných predpisov, vychádzajúc z myšlienky, že v prípade odňatia bez právneho dôvodu vlastníctvo pôvodných vlastníkov nezaniklo a podľa všeobecných zásad, na ktorých občianske právo stojí, ostalo k nehnuteľnosti zachované vlastnícke právo toho subjektu, kto bol jej posledným vlastníkom ku dňu zápisu vlastníckeho práva štátu, hoci zápis v evidencii nehnuteľnosti tomu nezodpovedá. Odvolací súd vníma nález I. ÚS/460/2017 ako nález zodpovedajúci individuálnym okolnostiam prípadu prejednávanom ÚS SR v konaní I. ÚS 460/2017, ktorý však nenastofuje iné všeobecné pravidlo, ako vyplýva z doterajšieho rozhodovania Ústavného súdu. Z doterajšej judikatúry ÚS SR a NS SR (na ktorú v odvolaní poukázali žalobcovia) vyplýva, že je možné domáhať sa vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov občianskeho práva v prípade, kedy bolo vlastníctvo odňaté bez právneho dôvodu. Keďže súd prvej inštancie svoje rozhodnutie oprel o nesprávny záver týkajúci sa možnosti podať žalobu podľa všeobecných predpisov občianskeho práva a v dôsledku tohto nesprávneho právneho názoru nevykonal potrebné dôkazy a nezistil skutkové okolnosti týkajúce sa nároku samotného, odvolací súd postupom podľa § 398 ods. 1 písm. b) CSP zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. V ďalšom konaní súd prvej inštancie bude vychádzať z toho, že žaloba podľa všeobecných predpisov občianskeho práva v danom prípade prichádza do úvahy. Pokiaľ vlastníctvo žalobcov, resp. ich právnych predchodcov bolo odňaté bez právneho dôvodu, ich vlastníctvo zostalo zachované napriek inému zápisu v evidencii nehnuteľností. Je však potrebné preveriť, či vlastnícke právo žalobcov (ich právnych predchodcov) k týmto nehnuteľnostiam skutočne existovalo.

6. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 420 CSP alebo 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť byť zastúpený advokátom neplatí za podmienok ustanovených v § 429 ods. 2 CSP.